

Αγροτεχνικές Μέθοδοι Πρόληψης και Καταπολέμησης του Μαύρου Σκώρου (*Carponid is tenebrionis* L.)

Автор(и): гл. ас. д-р Мария Христозова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия, София; главен експерт Даниела Ангелова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия, София; доц.д-р Мариета Нешева, Институт по овощарство – Пловдив, ССА; гл.експерт Лейда Тодорова, Институт по овощарство – Пловдив, ССА

Дата: 12.03.2026 *Брой:* 3/2026

Περίληψη

Ο έλεγχος των εντόμων-επιβλαβών στις γεωργικές καλλιέργειες περιλαμβάνει ένα σύνολο μέτρων που περιορίζουν την πυκνότητα των επιβλαβών οργανισμών και βελτιώνουν τη

φυτοϋγειονομική κατάσταση των φυτών, οδηγώντας σε αύξηση της ποσότητας και της ποιότητας της παραγωγής.

Ο επίπεδοκέφαλος ξυλοφάγος σκαθάρι (**Carpodis tenebrionis**) είναι ένα από τα κύρια έντομα-επιβλαβή στις οπωροφόρες καλλιέργειες, υπεύθυνο για την καταστροφή χιλιάδων στρεμμάτων φυτειών οπωροφόρων κατά τη διάρκεια των ετών.

Ο έλεγχος έναντι αυτού του επιβλαβούς είναι εξαιρετικά δύσκολος λόγω της αντοχής των ενηλίκων στα εντομοκτόνα και του κρυφού τρόπου ζωής των προνυμφών. Η επίλυση αυτού του προβλήματος απαιτεί την εφαρμογή μιας σειράς αγροτεχνικών μέτρων, καθώς και τη χρήση χημικών και βιολογικών προϊόντων προστασίας των φυτών.

Εικόνες 1 και 2. Φυτευτικό υλικό σε καλλιέργεια σε δοχεία

Ένας από τους κύριους τρόπους διάδοσης του επίπεδοκέφαλου ξυλοφάγου σκαθαριού είναι μέσω του φυτευτικού υλικού. Οι προνύμφες σκάβουν στην περιοχή του τραχήλου της ρίζας ή στις ρίζες και συχνά περνούν απαρατήρητες. Κατά την ίδρυση νέων φυτειών, θα πρέπει να χρησιμοποιείται υγιές φυτευτικό υλικό, ελεύθερο από ασθένειες και επιβλαβείς οργανισμούς (Εικ. 1 και 2).

Σε οπωρώνες όπου δέντρα έχουν ξεραθεί λόγω επίθεσης από επιβλαβή, πρέπει να ξεριζωθούν και να καταστραφούν. Κατά την επανάφυτεξη με νέα δέντρα, θα πρέπει να γίνουν νέες τρύπες στις οποίες θα τοποθετηθούν τα δενδρύλλια. Κάτω από καμία περίπτωση δεν είναι σκόπιμο να χρησιμοποιηθούν οι παλιές τρύπες από τα ξεριζωμένα δέντρα, καθώς μέρος του ριζικού συστήματος παραμένει στο έδαφος και συχνά βρίσκονται σε αυτές προνύμφες του επίπεδοκέφαλου ξυλοφάγου.

Εικόνες 3 και 4. Άγρια είδη ξενιστών

Οι εγκαταλελειμμένες περιοχές και φυτείες αποτελούν πηγή ασθενειών και επιβλαβών, καθώς εκεί δεν πραγματοποιείται καμία προστασία των φυτών. Ενήλικοι του επίπεδοκέφαλου ξυλοφάγου συχνά μετακινούνται από αντιμετωπισμένες σε αντιμετωπισμένες περιοχές, τρέφονται και γεννούν αυγά σε αυτές, προκαλώντας στη συνέχεια σοβαρές ζημιές. Κατά την ίδρυση νέων φυτειών, είναι απαραίτητο να επιλέγονται περιοχές όπου δεν υπάρχουν εγκαταλελειμμένοι οπωρώνες στην περιοχή. Η παρουσία αγκαθωτών θάμνων, αγριοαχλαδιών και άλλων αγρίων φυτών ξενιστών δεν πρέπει να επιτρέπεται κοντά σε φυτείες οπωροφόρων, καθώς αποτελούν ενδιάμεσους ξενιστές του επίπεδοκέφαλου ξυλοφάγου (Εικ. 3 και 4).

Τα πρώτα σημάδια παρουσίας ενηλίκων επίπεδοκέφαλων ξυλοφάγων είναι τα μασημένα μίσχια φύλλων, τα πεσμένα φύλλα γύρω από το δέντρο και οι αποφυλλισμένες μονοετείς κλάδους. Κατά

τον εντοπισμό των πρώτων ενηλίκων στη φυτεία, συνιστάται η μηχανική συλλογή τους.

Ένα άλλο σημάδι παρουσίας του επιβλαβούς στη φυτεία είναι τα ξεραμένα δέντρα που έχουν δεχτεί επίθεση από σκολύτους (Εικ. 5 και 6). Στις μελέτες μας, διαπιστώθηκε ότι το ριζικό σύστημα αυτών των δέντρων περιέχει προνύμφες του επίπεδοκέφαλου ξυλοφάγου. Οι σκολύτες επιτίθενται σε δέντρα που αναπτύσσονται κακώς και υποφέρουν από έλλειψη υγρασίας, ακριβώς το είδος των δέντρων που επιτίθεται ο επίπεδοκέφαλος ξυλοφάγος.

Εικόνες 5 και 6. Ζημιές από σκολύτες

Στις έρευνες που πραγματοποιήσαμε, διαπιστώθηκε ότι ο πρωτεύων επιβλαβής στη φυτεία είναι ο επίπεδοκέφαλος ξυλοφάγος, και οι σκολύτες είναι δευτερεύοντες. Δεδομένου ότι οι ζημιές από τον ξυλοφάγο παραμένουν κρυφές και απαρατήρητες, ο έλεγχος κατευθύνεται κατά των σκολυτών, αλλά τα μέτρα κατά αυτών δεν έχουν επίδραση στον επίπεδοκέφαλο ξυλοφάγο. Η κλάδευση και η αφαίρεση κλαδιών που έχουν καταστραφεί από σκολύτες είναι ανεπαρκής. Τέτοια δέντρα πρέπει να αφαιρούνται μαζί με το ριζικό σύστημα και να καταστρέφονται.

Η καλλιεργητική επεξεργασία του εδάφους γύρω από τον κορμό του δέντρου με καλλιεργητή με εκτροπή (Εικ. 7 και 8) είναι ένα βασικό μέτρο για τον περιορισμό της πυκνότητας του επιβλαβούς. Η χαλάρωση του εδάφους διαταράσσει τις φυσιολογικές συνθήκες ωτοκίας των

θηλυκών. Επίσης, εάν υπάρχουν ήδη τοποθετημένα αυγά ή νεογέννητες προνύμφες, η καλλιέργεια φέρνει κάποια από αυτά στο ανώτερο στρώμα του εδάφους, όπου τις περισσότερες φορές ξεραίνονται ή τρώγονται από θηρευτές και πουλιά. Αυτό το μέτρο περιορίζει όχι μόνο την πυκνότητα του ξυλοφάγου αλλά και πολλών άλλων επιβλαβών στις οπωροφόρες καλλιέργειες (Baspinar et al., 2017).

Εικόνες 7 και 8. Επεξεργασία εδάφους με καλλιεργητή με εκτροπή

Η άρδευση είναι ένα σημαντικό στοιχείο στην καλλιέργεια οποιασδήποτε οπωροφόρου καλλιέργειας. Ο επίπεδοκέφαλος ξυλοφάγος είναι ένα θερμόφιλο είδος που προτιμά ένα ξηρό και ζεστό κλίμα. Έχει διαπιστωθεί ότι σε οπωρώνες όπου δεν υπάρχει εγκατεστημένο σύστημα άρδευσης και τα δέντρα δεν ποτίζονται, η επίθεση του επιβλαβούς είναι σημαντικά υψηλότερη. Τα θηλυκά προτιμούν να γεννούν τα αυγά τους σε ξηρά εδάφη, και οι νεογέννητες προνύμφες κινούνται πιο εύκολα και γρήγορα στις ρίζες των δέντρων (Malagón et al., 1990). Σε οπωρώνες με εγκατεστημένα συστήματα άρδευσης και τακτικό πότισμα, η επίθεση είναι ασθενέστερη, καθώς ένας μεγάλος αριθμός αυγών που γεννιούνται σε υγρό έδαφος δεν εκκολάπτονται. Επίσης, η κίνηση των νεογέννητων προνυμφών προς τις ρίζες εμποδίζεται.

Λόγω της αντοχής των ενηλίκων σκαθαριών στα χημικά μέσα που χρησιμοποιούνται και του κρυφού τρόπου ζωής των προνυμφών, ο έλεγχος του επιβλαβούς είναι εξαιρετικά δύσκολος. Η

εφαρμογή ενός συνόλου μέτρων, καθένα από τα οποία οδηγεί σε περιορισμό της πυκνότητας του επίπεδοκέφαλου ξυλοφάγου, είναι ουσιώδης για τη μείωση των ζημιών και τη διατήρηση των οπωρώνων.

Βιβλιογραφικές Αναφορές:

1. Malagón, J., Garrido, A., Del-Busto, T., & Castaner, M. (1990). *Influencia de algunos factores abioticos en la oviposicion de Capnodis tenebrionis (L.) Coleoptera, Buprestidae. Investigación agraria. Producción y protección vegetales, 5(3), 441-446.*
 2. Baspinar, H., Doll, D., & Rijal, J. (2017). *12 Pest Management in Organic Almond. Handbook of Pest Management in Organic Farming, 328.*
 3. Berville, P. (1948). *The wood-boring beetle problem in Provence.*
-

* Το άρθρο αποτελεί μέρος του σεμιναρίου: "Επιστήμη και Πράξη στην Προστασία των Φυτών", που πραγματοποιήθηκε στις 19.02.2026 στη Διεθνή Γεωργική Έκθεση AGRA 2026